

SLOVENEK

Volja po pošti: —
za celo leto naprej .. K 60—
za en mesec .. „ 5,50
za izposodbo .. „ 70—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej .. K 58—
za en mesec .. „ 5—
V spravi priložna mesečno .. 4-50
Sobotna izdaja: —
za celo leto .. „ K 10—
za izposodbo .. „ 15—

Inserati: —
Enostopna pettirista (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. „ po 50 v
za dva in večkrat .. „ 45 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano: —
Enostopna pettirista K 1—
Izhaja vsak dan izvenredni ponedeljek in dan po prazniku, ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Repkopiral se za vračajo; nefrankirana pisma ne se sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Poročilo od mirovne konference v Parizu.

(Izvirno poročilo »Slovincu«.)

Maribor, 24. febr. Profesor dr. Kovačič je poslal iz Pariza »Straži« pismo od dne 14. februarja, v katerem pravi med drugim:

V Pariz smo dospeli dne 7. februarja. Zadnje dni je bil tu silen mráz. Mesta še nisem dosti videl, ker cele dneve tičim pri pisalni mizi. Dela imamo Jugoslavo v Parizu silno veliko. Izdelati moramo nov elaborat za štajersko mejo. Prideljen sem etnografski sekciji in sem obenem na razpolago dr. Zolgerju.

Draginja je v Parizu v primeri z našimi krapami precejšnja, s francoskega stališča pa ne prehuda. Dobi se vse razen sladkornja in smolk.

O političnem položaju ne smem veliko pisati. Francoski in angleški listi zajemajo vse iz nemških in italijanskih listov. Od naših ljudi se zelo brani kaj sprejeti. Neumno popivanje, divjanje in razbijanje spomenikov v Ljubljani in Mariboru je tukaj znano in nam zelo škoduje.

Pariz je poln angleškega in ameriškega vojaštva, ki je zelo resno in trezno.

V sekciji je sedaj v razpravi Dalmacija in Reka. Banat je končan, in sicer za nas zelo ugodno. V jutrišnji sekciji se začne razprava o Istri in Trstu, potem šele pride na vrsto Goriška, Koroška in Štajerska. Vprašanje Dalmacije in celega Primorja pride najbrž prav v kratkem pred konferenco.

Kdaj se vrnem, ne morem reči, najbrž še ne kmalu.

Iz pisma, ki ga je poslal »Straži« profesor dr. Slavič, posnemamo:

»Tukaj stvar počasi napreduje. Od Slovincov so tu: dr. Zolger, dr. Rybač, dr. Čok, dr. Niko Zupanič, dr. Bogumil Vošnjak, dr. Kovačič, dr. Pitamic, dr. Ivo Subelj, prof. dr. Pretner, voj. akad. profesor Ivančič, Milko Kramer, finančni svetnik Jeričan, dr. Sveglj, dr. Starč in jaz. Dela se v raznih sekcijah. Dr. Kovačič, Zupanič, dr. Čok, dr. Pretner in jaz smo v geografsko-etnografski sekciji, Vošnjak in Ivančič sta tajnika delegacije, dr. Starč ima organizacijsko tajništvo. Politična sekcija ima vsak dan seje, druge s presledki. Delo je naporno. Največ težav je z Italijani. Princ Aleksander se dobro poteguje za slovensko Primorje, n. pr. v audienci z Wilsonom. Predsednik Wilson pravi, da je italijansko-jugoslovansko vprašanje najtežje izmed vseh vprašanj na mirovni konferenci.

Pri proslavi sv. Save je bil tudi regent Aleksander navzoč. Izmed Jugoslovancev so govorili: vseučiliški prof. Belič,

dr. Trumbić in srbski dijak Mikulič. Francozi so prirejali velike ovacije Jugoslovancem, posebno nam obmejnim Slovincem.

Dr. A. Gosar.

Gospodarska demokratizacija in inteligenca.

Zadnjič smo videli, da se demokratizacija gospodarskega življenja ne da izvesti, ako pri tem ne sodeluje ljudstvo samo, ter ne pripravlja že naprej potrebnim in nujnim reformam ugodnih tal. Dokler se ljudstvo samo ne bo prav zavedalo ter ne bo prav umevalo bistva gospodarskega demokratizma, dokler ne bo zanj res pripravljeno, toliko časa ne bomo dosegli pravega uspeha, pa naj se merodajni faktorji se bolj trudijo, da bi uredili naše gospodarske razmere.

Toda kako naj ljudstvo kar čez noč izpremeni svoje dosedanje nazore o umnem in praktičnem gospodarstvu, kako naj zamenja stvari, nepraktični, pa sebično brezobzirni način gospodarstva z novim, praktičnim, ki odgovarja obenem tudi pravim demokratičnim načelom? Kdor bi lahkomišelnost zahteval toliko od našega ljudstva, ter mu morda očital njegovo zaostalost, bi mu delal očitno krivico. Česar se ljudje niso učili, tega tudi ne moremo tirjati od njih.

Kdo pa naj bi učil ljudstvo umnega in pametnega gospodarstva, ki bi vodilo do splošnega blagostanja, ako ne inteligenca? Ona je poklicana, da vpliva na kulturni in gospodarski razvoj ljudstva, ona bi morala dajati potrebni impulz povsod, kjer ljudstvo samo nima dovolj moči in zmožnosti, da bi se samo iz sebe dvignilo na višino, ki jo mora nujno doseči, ako si hoče zagotoviti svoj obstoj in prost razvoj. Ako torej pri nas zlasti v gospodarskem oziru marsikaj ni tako, kot bi moralo biti in kot bi v primeri s kulturno stopinjo našega ljudstva tudi v resnici lahko bilo, tedaj smelo trdimo, da je gospodarske zaostalosti našega ljudstva kriva predvsem ravno naša inteligenca.

Govorimo jasno! Gotovo je, da se je zlasti zadnjih 15 let pred vojno pri nas storilo za napredek našega ljudstva ogromno delo. Gotovo je tudi, da je to delo rodilo obilen sad, na katerega morejo biti ponosni vsi, ki so k temu kaj pripomogli. Kar je v tem oziru vojna pobrala ali vsaj preprečila, da nismo mogli tega doseči, tega pač ne moremo šteti nikomur v greh, temveč moramo le gledati, kako bomo to izgubo nadomestili. Nekaj pa moramo pripomniti k našemu predvojnemu delu za narod, da je namreč premalo se jalo na gospodarsko polje. To je sicer popolnoma naravno in z gotovostjo

bi se morda niti ne dalo trditi, ali bi bilo bolje ako bi znaten del najboljših moči, ki so delovale na političnem polju, pritegnile na gospodarsko torišče. Jasno je le, da bi se nam med vojno, pa tudi sedaj precej bolje godilo, ako bi bili gospodarsko močnejši in trdnejši, kot smo in jasno je tudi, da moremo zlasti sedaj, ko smo dosegli svoj politični ideal, svoje delavne moči boljše porazdeliti na posamezna polja javnega življenja, kot so bile dosedaj porazdeljene.

Delovanje v javnem življenju se je pri nas dosedaj isto večtito z delovanjem na političnem polju. Javen delavec za naroden blagor je bil predvsem le politik in kdor se je čutil poklicanega delovati javno za blagor skupnosti, se je posvetil političnemu življenju. Kako srečno, je bilo to, vsaj v gotovem smislu, tudi popolnoma utemeljeno, samo na sebi pa je vendar popolnoma pogrešeno in zmotno.

Tu je treba temeljite izpremembe. Kar so prej nejasne in neurčene politične razmere opravičevale, ako ne naravnost narekivale, to moras sedaj, ko so vse te zapreke odpadle in ko je tudi naše ljudstvo gotovo dovolj zrelo, da mu ni več treba začetnega političnega pouka, prenehati in v javnem življenju ter delovanju morajo zavladati primernejša načela, ki bodo vpoštevala dejanske razmere med našim ljudstvom. Temu se ne moremo izogniti, ako hočemo ravnati vsaj tako pametno, kot ravna gospodar, ki vpreže v težak voz vola v lahko kočijo pa konje, ne pa narobe. Delitev dela je tudi v javnem življenju nujno potrebna in pri nas je gotovo še skrajni čas, da jo dosledno izvedemo.

Mnenje, da je samo politično delovanje za narodno korist, moramo odločno pobijati, ter delati, zlasti na to, da zadobi gospodarska stran javnega življenja tisto veljavo, ki ji gre po vsej pravici. To smo dolžni storiti, ne le zato ker gre za pravično razmerje političnega in gospodarskega življenja, temveč predvsem radi tega, ker je skrajni čas, da preneha naše izobraženstvo vse vprek tiščati na politično torišče, marveč da se posveti prav tako važnemu delovanju na gospodarskem polju.

Naše združništvo je že pred vojno močno trpelo vsled pomanjkanja strokovno izobraženih moči, ki bi ga rodile ter določale njegovemu razvoju obliko in smer. Marsikatera zadruga na deželi je propadla edinole vsled tega, ker morda v celotnem kraju ni bilo niti euega vsaj za silo izobraženega človeka, ki bi se bil zaujo zavzel ter ji pomagal preko začetnih težkoč do tiste višine, kjer ni več resne nevarnosti za obstoj. Prav tako velika je tudi

škoda, ker se cela vrsta gospodarskih zadrug, ki bi nam mnogo koristile, sploh ni ustanovila, ker ni bilo nikogar, ki bi se v posameznih krogih lotil te naloge.

Se vse hujše posledice pa bi rodilo, ako bi vstrajali na stari poti tudi sedaj, ko so nam dani vsi pogoji za prost in nemoten razvoj. Enotna organizacija produkcije in konsumna ne sme ostati samo lepa beseda, s katero varamo druge in sebe, temveč mora postati dejstvo. To pa je mogoče edinole na široki demokratični podlagi, kjer odločujejo koristi širših slojev ter celega naroda, ne pa sebični nameni posameznikov. Zato je nujno potrebno, da se organizira v gospodarskih produktivnih in konsumnih zadrug vse ljudstvo, ne le v mestih ter industrijskih in obrtnih krajih, temveč tudi na deželi tja do najmanjše gorske vasice.

Jasno je, da se morajo lotiti tega dela predvsem izveščane ter primerno izobražene moči. Ker pa nam teh na vseh koncih in krajih močno primanjkuje, morajo priiskovati na pomoč lajki-izobraženci ter se lotiti zlasti podrobnega dela pri gospodarski organizaciji našega ljudstva. Nikakor ni pretirano, ako rečemo, da moramo ravnati to delo smatrati kot eno prvih dolžnosti, ki jih ima zlasti inteligenca na deželi nasproti preprostemu ljudstvu.

Seveda bi bilo najprej nujno potrebno, da bi izobraženci posvetili gospodarskemu življenju in njegovemu pojavom več pozornosti, kot se je dosedaj splošno dogajalo. Splošna izobrazba, zlasti taka kot jo pri nas žalibog lahko še povsod opažamo, pač ne daje človeku niti tistih sposobnosti, ki so neobhodno potrebne, da more svoje zasebno gospodarstvo pametno voditi, kaj se, da bi se postavil na čelo gospodarski zadrugi ali kakih podobni organizaciji. Kakor je napačno in škodljivo, ako prepustijo izobraženci preprosto ljudstvo v njegovi usodi in bedi, prav tako pogrešeno in škodljivo bi bilo, ako bi vsak napol izobraženec, ki se v šoli morda ni naučil drugega kot gladko čitati in lepo pisati, hotel snovati ter voditi gospodarske zadruge, dasi sam niti svojega privatnega premoženja ne zna prav upravljati. S tem, da pozivljamo izobraženstvo k delu na gospodarskem polju, nikakor nečimo, da bi kdo razumel ta klic, kakor da naj gre vse, kar se prištevja k takozvani inteligenca, ven med ljudstvo ter snuje tankaj gospodarske organizacije vseh vrst. Ne, z ustanovitvijo ene ali druge zadruga, ki ostane popuščena sama sebi, je storjen samo en korak, pa še ta ne naprej, temveč nazaj in dokler niso v poedinem kraju dani vsi pogoji za ugoden razvoj gospodarske zadruga kakršnekoli vrste, je bolje če se sploh ne ustanovi, kajti gospodarski polomi zadrug jemljejo ljudstvu le zapanje do organizacije sploh, ter ga odtujujejo skupnemu delu.

Zato pa: Kdor hoče na gospodarskem polju delati, naj najprej študira gospodarska vprašanja, spoznava naj zlasti gospodarske razmere v svojem lastnem kraju in šele potem, ko se je sam dovolj poučil, naj gre med ljudstvo, da ga pridobi za svoje misli in načrte. V politiki se mnogokrat doseže lep uspeh tudi s frazami in neizvedljivimi obljubami, na gospodarskem polju pa to ni možno in vsak nepremisljen korak se brezobzirno pušča tam, kjer so ljudje najbolj občutljivi, namreč pri mošnjičku. Zato nam je treba na gospodarskem polju ne le mnogo in pridnih delavcev, temveč predvsem le taktih, ki se bodo oprijeli stavljenih nalog z vso resnobo ter bodo v posameznih slučajih sleherni gospodarsko vprašanje temeljito premislili in preštudirali ter bodo šele potem stopili pred ljudstvo s stvarnimi predlogi in učitji. Edino od takih delavcev in od takega delovanja moremo upati zaželjeni uspeh.

Pojdimo torej na delo za demokratično preureditev gospodarskega življenja v naši državi, toda ne kot politični agitatorji, temveč kot strokovni delavci; izobrazujmo se, da bomo kos nalogam, ki nam jih v tem oziru stavi naša doba! Treba nam je delavcev in naša inteligenca je svojemumu narodu dolžna, da stori tudi v tem oziru, kar ji veleva dolžnost. To pa

LISTEK.

Nekaj zgodovinskih resnic

(Dr. Josip Mal.)

(Koniec.)

Pomen obreda vojvodskega ustoličenja skuša na ta način zmanjšati, da trdi, da je bil pravni naslov, na podlagi katerega je dobil novi vojvoda Koroško v svojo posest, edinole fevdna podelitev od strani nemškega cesarja. Ako bi bilo to res, kako si potem razlaga dr. Wutte prošnjo cesarja Friderika III., da se mu izjemoma spregleda obred; tudi cesar Maks I. se je hotel dati ustoličiti, da ga niso vedne vojne homatije od te namere zadržale.

Netočna je tudi trditev, da je slika, ki predstavlja ustoličenje, še-le iz XVIII. stoletja; znana bi mu vendar morala biti zavedna slika pri Valvazorju (VII. knj. str. 395, 397, ako se že profesor ni mogel povzpeti tako daleč, da bi črpal iz prvotnega vira. O tem obredu poroča namreč jako natanko koroški zgodopisec vetrinjski opat Janez (ki je pisal svojo kroniko med leti 1343 in 1358) ter sloviti humanist Eneja Silvij Piccolomini (poznejšipapež Pij II.).

Seveda takega znanja ne smemo pričakovati od moza, ki trdi, da je Jakob Unrest pisal v XIII. stoletju ob bregovih vrbskega jezera »nemške kronike«. Prvič je živel Unrest celi dve stoletji kasneje in ni pisal nemških kronik, marveč v latinškem jeziku pisano »Chronica Austriae«; on tudi imenuje Štajersko, Koroško in Kranjsko »tri slovenske dežele«.

Ako bi koroški profesor hotel tujca res nepristrano poučiti o zgodovinskem razmerju med slovenskim in nemškim življenjem v deželi, bi ne smel zamolčati pravice, ki jih je uživala slovensčina kot slavnostni in obredni jezik pri ustoličenju. Povedati in opozoriti bi moral, da je koroški vojvoda Bernard s svojim viteškim spremstvom l. 1227. oficijelno sprejel in pozdravil nemškega trubadurja Ulrika Lichtensteinskega v slovenskem jeziku, kar nam slednji sam v svojih pesmih sporoča (der fürste und die gesellen sih — mich hiezen willekommen sin — ir gruoz was gegen mich alsus: Buge waz primi galva Venus). Povedati bi moral dalje, da se je smel vojvoda slovenske Koroške vojvodine zagovarjati na samem nemškem cesarskem dvoru v slovenskem jeziku, o čemur nam poroča štajerski srednjeveški kronist Otokar (swer in ouch vor dem rich — ansprichet herzlich — umb deheine schulde,

— dez riches gunst und hulde — hat er darzuo wol, — daz er dem niht antwurten sol — wan in windischer sprah).

Zagovornik početja koroških Nemcev naj opozori med ostalim tudi na kričeč slučaj nasilne, skrajno nestrpne germanizacije, ki ga navaja eden poznejših izvodov južno-nemškega kodificiranega, običajnega prava »Schwabenspiegel«, kjer nemški vojvoda pravico izkajočemu Slovincu niti odgovora ne da, češ da ne ve kaj želi, ker ne razume njegovega jezika: ich enweiss guett fründ, was du manist ich verstan diner sprach nitt... und daz ist ains hertzog Recht von Kaerden des lantz herren. V tem smislu in v tej smeri so pozneje postopali nemški močeti in tiščali slovenski življenj vselej in povsod k tlom, zato danes tak krik in vik, ko se uboga narodna raja hoče zavesti svojega slovenskega pokolenja ter zivetj z ostalimi brati v edinstveni državi. In nekoč je bila ravno Koroška tisto slovensko upravno-politično središče, okrog katerega so se grupirale vse ostale slovenske pokrajine kot njene mejne marke in grofije: reliquiae reliquiarum incltyi olim ducatus Carinthiae!

bo mogla edino tedaj, če se bo zavedala, da je za sodelovanje na gospodarskem polju nujno potrebna temeljita priprava in dosledna vztrajnost.

Jugoslovanski pokret v Rusiji za časa vojne.

Belgrad, 19. feb. 1919.

Naš dopisnik se je razgovarjal te dni s kapetanom v jugoslovanski legiji dr. Stefančičem, ki mu je dal o jugoslovanskem pokretu v Rusiji sledeča pojasnila:

Brezdvomno je jugoslovanski pokret v Rusiji, ki je po izjavi uglednega srbskega diplomata predstavljala državo v državi, doprinesel svoj veliki obulus našemu osvobojenju in ujedinjenju. Saj je bila baš prostovoljska legija eden izmed najjačjih, ako ne edini argument v rokah tedanje srbske vlade in Jugoslovanskega odbora, da dokažejo zaveznikom neizogibno poglavlje Avstro-Ogrske in življenjsko potrebo nove jugoslovanske države.

Zato ne bo odveč, da se naša javnost že danes vsaj v glavnem informira in zainteresira za delovanje naše emigracije v Rusiji in to posebno še zaradi tega, ker bo ruski — ne boljševiski — duh vplival več ali manj tudi na razvoj naših notranjih razmer.

Povsem je umljivo, da se je jugoslovansko gibanje počel leta 1916, v času starega režima, moglo razvijati samo v vojaških mejah. Prvi jugoslovanski prostovoljci so morali predvsem z orožjem v roki manifestirati svojo solidarnost in edinstvo in na delu dokazati voljo in sposobnost, da se morejo bitti za svojo idejo in da obenem po svojih skromnih močeh pripomorejo do zmage splošni dobri stvari. Po dolgotrajnih in mnogobrojnih zahtevah in prošnjah jugoslovanskih ujetnikov, se srbska vlada odloči na ta važni korak in izposluje pri carju dovoljenje za formiranje srbskega dobrovoljskega odreda v Odesi. Začelo je torej novo gibanje, katerega važnost in globočino morejo pravilno oceniti samo oni, ki so gledali in preživljali prve dni vstvarjenja jugoslovanske legije. Bujno življenje, veselje in navdušenje prvih prostovoljcev iz vseh pokrajin Jugoslavije — prej razcepljenih avstro-ogrskih Srbov, sedaj brez razlike stanov, inteligentov, obrtnikov, kmetov in delavcev ujedinjenih v enem telu, vse to je govorilo, da so se zbrali ljudje, ki so potegnili debelo črto preko svoje preteklosti, da so vstopili v novo življenje, v katerem vstvarjajo neko novo veliko zgodbo. Navdušenje je doseglo svoj vrhunec na poljih Dobruže, ko so vstopili v borbo prvi jugoslovanski junaki — svobodni rabi proti svojim nekdanjim gospodarjem. Osvoboditi in ujediniti svojo domovino, to je bilo njihovo geslo, samo naprej, to je bil njih vojni klic. Med zvenketanjem pušk so se razlegale tužne srbske, bojevitih hrvaških in vesele slovenske pesmi, v katerih je odmevala žalostna naša preteklost in vse nade na boljšo, svetlo bodočnost. Ali prvim junakom sreča še ni bila mila, ni še bil nastopil čas za njihove ideje. Vsled splošne strategijske situacije in v veliki opasnosti, da ne bi bila popolnoma uničena prva divizija dobrovoljcev, morala je odstopiti, da spasi svoj duh za Donavo, da se poišče novih moči za daljno borbo. Malo je sicer bilo število prvih borcev, majhno njihovo delo, ali bilo je edinstveno v zgodovini Slovanstva. Položen je bil prvi kamen zajedniške tradicije Jugoslovanov.

Med tem časom, ko se je 1. divizija borila v Dobruži, organizirala se je v Odesi 2. divizija in tako ustvarjen korpus. Nastopilo je drugo leto, leto velike ruske revolucije. Čisto naravno je, da ta veliki požar ni mogel ostati brez vpliva in da se ne bi pojavil tudi v vrstah nosilcev široke revolucionarne misli osvobojenja in ujedinjenja. Mala iskra je vzplamtela, ki je tlela že od prvega početka v mladih srcih. Ni tedanja srbska vlada in mnogo manje naša jugoslovanska javnost takrat niso zamišljali ujedinjenja v tem širokem smislu, kakor je proglašeno danes in kakor je že takrat živo gorelo v dušah dobrovoljcev. In ta ideja polnega ujedinjenja, zahtevala je, da ima reprezentate vseh treh narodnosti v samem korpusu. Na mestu je pripomniti, da je poleg drugih čisto stanovskih bila prva in najglavnejša zahteva dobrovoljcev, da se korpus nazivlja jugoslovanskim in ne srbskim. Tej zahtevi se ni ugodilo in posledica bila je dizidentstvo. Precejšnje število vojakov in častnikov izstopilo je iz odreda ter obrazovalo v ruski vojski svoj odred. Iz samega pojva dizidentstva videlo se je, da v enotnem telu še ni bila enotna

duša. In naj se o njem sodi kakor hoče, faktum je, da je ono mnogo pripomoglo k boljšemu razumevanju našega problema, njegova politična posledica pa je bila Krfska deklaracija, katere plod je bilo ujedinjenje v tej formi, kakor se je danes izvršilo. Prostovoljci pa, kakor ti, ki so ostali v legiji in potem nadaljevali borbo v Makedoniji, kakor tudi oni, ki so se zbirali v odredu v ruski armiji so žrtve, na katerih se je sezidala naša nova velika zgradba.

Tako je završena prva faza jugoslovanskega pokreta v Rusiji in njo zamenja politična. V Petrogradu organiziralo se je nekoliko naših javnih delavcev na čelu z narodnim poslancom dr. Živko Nežičem. Cilj njihovega delovanja je bila vsestranska propaganda ideje osvobojenja in ujedinjenja Jugoslovanov v ruskih oficijalnih krogih, kakor v ruski javnosti potom ruskih časopisov, deklaracij, memorandumov,

javnih govorov itd. Z druge strani delalo se je na organiziranju vseh Jugoslovanov, t. j. tudi ujetnikov v Rusiji in na vstvarjenju enega centralnega organa. To delovanje se je nadaljevalo tudi v 18. letu. Dočim je prvi del programa popolnoma uspel in je rusko javno mišljenje, ki je bilo do tedaj popolnoma dezorientirano, o našem vprašanju dobilo jasno orientacijo, notranja organizacija Jugoslovanov ni zadočila širokega razmaha vsled pomanjkanja materialnih sredstev in raznih drugih ovir. V drugi polovici leta 1918. pa je vojaško kakor tudi politično delo popolnoma zaspalo vsled protidejstev sovetske vlade. Začelo se je preganjanje in zapiranje naših predstavnikov, kateri na koncu po dolgih pregovorih spasijo svoje življenje od glada na eni in od terorja na drugi strani s tem, da se je vsa kolonija evakuirala iz socialističnega »nebesnega carstva.«

Kaj se godi na Goriškem?

Jesenice, 24. februarja ob 9. uri 40 minut zvečer. Na Gorenjsko se vidi, kako od goriške strani od časa do časa zažari nebo, kakor ob eksplozijah. Iz Bohinja poročajo, da se slišijo tam detonacije.

Jesenice, 24. februarja ob 11. uri 5 minut ponoči. Zarenje neba na Goriškem so videli po celem Gorenjskem in Koroškem. Ljudstvo z napetostjo pričakuje poročil, kaj se godi na Goriškem. Krožijo že vesti, da gori Trst. Zasebna poročila iz Bohinja vele, da Italijani Podbrdom zaigajo municijo, ter

da se med seboj bijejo. Ni mogoče vedeti, koliko je resnice v teh govoricah.

Jesenice, 24. februarja ob 11. uri 15 minut zvečer: Kakor poročajo iz Bohinja se je tam zarenje neba v smeri proti Podbrdu videlo med 7. in 8. uro zvečer. Sedaj ni videli nobenega svetlikanja več. Grmenja in detonacij pa v Bohinju niso slišali.

Kakor nam poročajo, so tudi v Ljubljani nekateri videli svetlikanje in čuli grmenje.

Iz neodrešene Jugoslavije.

Kako se godi Slovincem v Trstu.

Trst, 20. febr. 1919.

Nepopisno je gorje Slovencev v Trstu pod italijanskim režimom. Italijani, nemejeni gospodarji, brez vsakega čuta, brez vsake vesti, uganjajo svoje samopasnosti z zavestjo, da itak ni nikogar, ki bi mogel kaznovati njihove zločine. Podajemo v kratkem samo nekaj točk, ki pa govore že dovolj jasno, kakšno svobodo in odrešenje je prinesel ta »civilizirani« narod Tržačanom, in posebno Slovincem v zasedenih krajih.

Ko so Italijani prihajali v Trst, prišli so, vsaj velika večina, s prepričanjem, da ondaj ne najdejo ničesar drugega, kot samo neodrešene brate, ki jih bodo sprejeli z odprtimi rokami. Toda, ko se je poglelo prvo navdušenje, so pa opazili, da je v mestu samem lepo število Slovencev, kojim niso rešitelji, ampak tri v peti. Še slabše se jim je godilo v tržaški okolici, kjer so jim prebivalci očitno kazali svojo nevoljo in nenaklonjenost. Sledeči slučaj kaže, kako orientirani so prihajali v Trst Italijani.

Neko nedeljo po maši stopi k meni italijanski vojak-duhovnik ter me z začudenjem izprašuje, kako da v Rojani pridigujemo slovensko. Pojasnil sem mu, da imamo v naših krajih navado za Slovence pridigati slovensko. »Ali pa so v Rojani tudi Slovinci,« me vpraša on dalje? »Ne samo so tudi Slovinci, ampak naša župnija je z izjemo nekaj poitalijančencev popolnoma slovenska.« Toda kako pa čutijo ti Slovinci, so prijatelji Italijanov? Odgovoril sem mu seveda po pravici: »dosedaj so si prijatelji kot pes in mačka, in kakor vse kaže, se bo z naprejo položaj še poslabšal, ako Italijani ne izpremenijo svojega stališča.« Razumel me je in odšel. In slični slučajji so se ponavljali dan za dnem. Italijani so spoznali, da je v Trstu življenj, ki se ne bo dal izlepa ugnati v kozji rog, in to jih je vznemirilo in vznevoljilo. Njegova ekscelencija kraljevi gubernator so z bombastičnimi izrazi in z mrzlično naglostjo začeli izdajati svoje ukaze in dekrete; Trst je imel svoje hiše pobarvane dan na dan z novimi, najbolj kričočimi barvami, Denuncijsko društvo »Comitato per l'espurazione« se je s takim svetim navdušenjem poprijelo svojega nečednega posla, da se je celo gubernijska oblast naposled čutila primorano, prepovedovati vse anonimne denunciacije.

Kmalu so prepovedali izobešati zastave ali nositi znake, ki niso italijanski ali z entento zvezanih držav. Na prvi pogled je razvidno, da aje imela ta prepoved zadeti edino-le slovenski življenj v zasedenih krajih.

Natančno so začeli popisovati vse priselence v Trstu, in kakor danes dejstva dokažejo, edino s tem namenom, da odstranijo kolikor mogoče Slovencev iz Trsta. Iz verodostojnega vira mi je znano, da se nahaja na ukaz vlade v Trstu neki duhovnik iz Rima, da se natančno pouči o mišljenju tržaških duhovnikov ter vse politično nevarne osebe naznani gubernijski oblasti. Tudi akcija že rodi svoje sadove.

Gotovo je že vsem znano, da je gubernijska oblast prepovedala odpreti vse slovenske šole v mestu, in to seveda z namenom, da bi se slovenski otroci vpisali v italijanske šole. Toda to pot so se pa prav pošteno urezali. Celotni otroci, ki so bili prejšnja leta vpisani v nemške šole, se danes raje klatijo po mestu, kot da bi šli v italijanske šole, Sicer žalostno dejstvo, a kolikor bolj je stvar žalostna in vnebovpijoča, toliko večja je sramota za italijansko kulturo. In to čutijo že Italijani sami; časopisi iz kraljevstva so namreč začeli že jasno pisati, ako bi ne bilo bolj primerno, da se odpro tudi slovenske šole. Težak korak, toda prej ali slej, samo če bodo imeli še čas, bodo morali pripoznati: grešil sem; toda svet bo medtem že sodil in obsojal.

Italijanska ljubezen do Slovencev se kaže jasno tudi napram edinemu slovenskemu listu »Edinosti«. Vse odloke, ki jih izdaja gubernijska oblast, si mora urednik šole prepisati iz drugih listov. Cenzura pa mesari po listu hujše, kot je svoj čas kopito hunskih konj po žitnih poljih. Tako da so tržaški Slovinci docela nepoučeni o strašnem stanju izven Italije, in to posebno v Jugoslaviji. Ljubljana nam je postala španska vas. Brez posebnih težav dobiš legitimacijo v Genovo, Rim, Neapelj itd., a zastonj jo prosiš za Ljubljano ali kamorkoli izven demarkacijske črte. Ravnotako je s časopisi. Dobiš na razpolago vse izdaje italijanskih listov, in sicer v najkrajšem času, toda zastonj iščeš po Trstu slovenskega lista.

Ko je v začetku februarja izbruhnila splošna stavka železničarjev, je že vzdignila tržaška Nazione svoj glas in denuncirala, da je to le gibanje Slovencev proti Italijanom, in gubernijska oblast je radevolje šla na limnace ter dala zapreti ali celo odvzeti v Italijo celo vrsto Slovencev. Medtem cel štrajk ni drugega, kot reakcija vsega delavstva. Pomislimo le stvaren položaj. Železničarji so bili pod rajno Avstrijo res na dobrem stališču. Ko je pa prevzela upravo Italija, je enostavno prenehala z razdeljevanjem drv in premoaga, ustavila je železničarsko aprovizacijo, odvzela uslužbenecem 50% draginjsko doklado itd. Plačo je dajala vsem uslužbenecem v kronah, živila pa razprodaja v liirah. Pomislite sedaj, da je menjalni ključ 1 proti 2½, to je za vrednost ene lire je treba plačati dve kroni in pol. Tako razumete, zakaj še vodno plačujemo kg mesa K 16 do 20, kg krompirja K 4, kg sladkornja K 8 40 vin., izven aprovizacije od K 40 do 50. Škatljica žveplenk stane 50 vin., od tega 25 vin. carine itd. itd. Podpore so do malega vse ustavljene, Zato torej ni čudno, če se jim ljudstvo upira in se obrača od njih; zaslužka nič, življenjske potrebščine pa drage. Preoblastno obnašanje Italijanov jim je počasi, počasi omajevalo njih stališče, zadnja železničarska stavka in enodneva splošna stavka, ko je bil Trst brez kruha, brez vode, brez kurjave in brez luči, pa jim je njih stališče izpodkopala popolnoma. Ljudstvo, brez razlike narodnosti, željno pričakuje, kdaj bo Italijan zapustil Trst. To bo v prihodnosti največji tržaški praznik.

Razentega se dogaja v Trstu nešteto zasebnih šikan in preganjanj. Ko sem šel parkrat po Rojano mimo nekega vojaškega skladišča, pogovarjajoč se slovensko, čujem za seboj zasmehovanje italijanskih vojakov, vmes pa klice: sciavi fuori d'Italia, Slovinci ven iz Italije! (Sciavi je sramotilno ime za Slovence).

Zadnji čas so pričeli izganjati vplivnejše Slovence enostavno iz zasedenega ozemlja. Prve dni t. m. so izgnali P. Ottona, profesorja na slovenski gimnaziji. Kie je našel pribežališče, ne vem. Dne 8. t. m. prideta ob pol 10. uri k meni dva karabinerja ter mi naznaniti, naj se točno ob četr na 11. uro javim v karabinerski pisarni. Radoveden, zakaj gre, se javim ob določeni uri. Neki sergente mi s slovenskim glasom naznani, da moram še isti dan zapustiti Trst. Odgovorim mu, da je to absolutno nemogoče; ob 5. uri 30 minut gre iz Trsta zadnji vlak, v šestih urah pa da mi je nemogoče urediti uradne in privatne zadeve. A vsi ugovori niso izdali ničesar. Bil sem primoran obrniti se do dr. Wilfana, kojemu se je posrečilo izposlovati štiritredno »pomiloščenje«. Vzroka za izgon mi seveda niso navedli nobenega; iti sem moral zato, ker sem Slovenec, ali kvečjemu zato, ker se nisem bal pokazati se Slovence. Šel pa sem z veseljem, ker vem, da ni zmage brez boja, in prej ko bo mera trpljenja polna, prej bo konec laške oblasti v Trstu. Kakor vse kaže, bo sledilo v doglednem času še precejšnje število izgnancev, posebno duhovnikov, toda vse to ne bo pomagalo Italijanom, nasprotno, še povečalo bo odpor ljudstva proti svojim odrešiteljem, in prišlo bo, kar mora priti, Italijan bo šel kamor spada.

Italijanska zverstva.

Železniški uslužbenec, invalid Josip Burjan, je bil na dopustu doma v Kojškem (Brda); ko mu je dopust potekel, hotel se je zopet vrniti na svoje mesto v Ljubljano. Ko je prišel z vlakom v Sv. Lucijo, iztirali so karabinerji njega, kakor tudi vse ostale moške, ki so hoteli preko demarkacijske črte, iz vozov. V neki baraki so se morali popolnoma sleči; pobrali so jim vse listine in denar. V odgovor na prošnjo da naj mu pustijo vsaj par kron, ga je en karabiner udaril s kopitom v stegno, kjer je imel veliko rano, vsled česar mu je noga močno otekla. Rekli so jim, da so špijoni in jih odtirali spet v vozove, da jih odpeljejo v Italijo. Njemu in še trem drugim se je pa posrečilo ubežati. Toda straža je streljala za njim, eden je bil ubit, o usodi drugih dveh ni znano. Josip Burjan se je zdravil v deželni bolnici v Ljubljani 46 dni, toda še vedno se mora posluževati palice.

Z orožjem širijo svojo kulturo.

V Materiji je neki tenente zahteval od učiteljskega, da mora poučevati v šoli tudi italijanščino; ker sta se temu protivila on in tamkajšnji kaplan, nastavil je tenente učitelju revolver na prsi in mu grozil. Kakor se je stvar končala, nam ni znano, ampak najbrže — s prognanstvom.

Na Rakeku

prirreajo laški vojaki gledališke predstave, katerih pa Slovinci ne posečajo. Tudi cirkus nič ne pomaga.

Slovenska inteligenca.

Dr. Podgornik in okrajni glavar goriški Berbuč, sta se javila iz pregnanstva. Na dopisnici, ki je od laške cenzure skoro vsa prečrtana, poročata, da sta zdrava. Državni pravdnik Zorzi in inžener Podgornik iz Gorice, ki sta v pregnanstvu v južni Italiji, sta poslala obupna poročila.

Furlani proti Italiji.

Trst, 20. febr. (Izvirno poročilo »Slovincu«.) Nezačudljivost z Italijani je tu kakor po vsem okupiranem ozemlju vedno večja. Isto velja danes tudi že za Furlane v Italiji, ki bi se radi iznebili laškega gospodarstva. Meseca januarja so imeli Furlani v Vidnu shod, na katerem so se izrekli za svobodno furlansko državo, ali pa, če to ne bi bilo mogoče, naj bi se združili z Jugoslavijo. Prišlo je do hudih demonstracij, pri katerih je moralo posredovati vojaštvo. Bivši avstrijski Furlani bi se tudi radi iznebili svojih sedanjih »osvoboditeljev«. Ti Furlani zahtevajo, da se naj ustanovi samostojna furlanska republika, ki bi jej pripadala tudi italijanska Istra in Trst. Njihovo geslo je: Raje z Jugoslavijo ko z Italijo!

Klic iz Prekmurja.

Kakor Ikar na svojem poletu, smo menda tudi mi Prekmurci enkrat preveč blizu prišli solncu svobode, da smo morali potem spet pasti v morje sužnosti in trpljenja. Samo enkrat, namreč 17. januarja, smo bili tako »smele«, da smo na javnem ljudskem shodu povedali odkrito, da smo z dušo in telom Jugoslovani. Ali to našo »smelost« sedaj krvavo plačujemo.

Po tem shodu so mažarski vojaki udeležnike začeli močno zasledovati in groziti po vaseh, da je bilo strah.

Kmetskega fanta iz Bratonec, ki je ugovarjal, so hoteli aretirati, a ko se je skrli, so pretili staršem, da jih ubijejo, če ga ne izdajo. Pri tej priložnosti so več mirnih kmetov z iste vasi vlekli seboj. V isti vasi so drugič tako pretepali ljudi, da se je star kmet, Lojze Horvat, nezavesten zgrudil v občestni jarek.

V vasi Bakovci je pijana mažarska straža iz neposredne bližine streljala na župana, ki je v nekaj dneh v bolnici izdihnil.

V vas Dokležovje je prišlo dne 8. t. m. 12 vojakov rdeče garde, ki so takoj začeli z največjim pretepanjem vlačiti ljudi skupaj. Najbolj tepena sta bila kmeta: Ivan Klemenčič in Ivan Jerič. Nekega fanta so v sami srajci vlačili po cesti v največji zimi ter ga grozovito tepli in tako kazali ljudem žalostno usodo onega, ki si upa reči, da ni Mažar. Župana, podžupana ter goriomenjene so zaprli v ključu temu, da niso imeli nobenega obtožilnega materiala proti njim. Zvečer po šesti uri ne sme nihče zapustiti stanovanja. Z ene vasi v drugo se sme iti samo z dovoljenjem poveljnika.

To so samo odlomki iz morja gorja, ki ga moramo prinašati.

Vedeli smo pred shodom, kaj nas čaka, če se izjavi ljudstvo za Jugoslavijo, pa vendar upali smo, da nam bo v slučaju sile priskočila na pomoč jugoslovanska vlada ter protestirala v Budimpešti proti tem grozodejstvom. Žalibog bridko smo se varali! Za vse se dela kaj: za koroške Slovence so se storili branilni koraki, za Goriško in Primorje se prirejajo protestni shodi, a kaj se je storilo pa za Prekmurje? — Nič! — Za vsakega Slavena ima majka Jugoslavija gorka prsa, le Prekmurci smo ji tuji! Pred našim pragom je hodila francoska komisija in vendar ni bilo človeka, ki bi pokazal na Prekmurje, sami pa nismo mogli iti, zakaj Mažari so mejo zaprli in nas niso pustili čez, da se kje pritožimo.

Bo nam kdo rekel, da se ne sme več krvi prelivati. Dobro, mi smo tudi proti prelivanju krvi, ampak se le ne bi moglo pri zastopstvih entente doseči, da bi kaka mednarodna komisija kontrolirala počete mažarskih tolpe? Saj, ko ima oblast določiti demarkacijske črte, bo gotovo tudi zadostno vplivala na vlado v Budimpešti, da se nam do končne določitve mej zasigura popolna politična svoboda.

Poglejmo Hrvat! Očita se jim marsikaj, pa vendar so oteli Medmurje in mi pa že vedno tičimo v mažarskih krempljih. Zapuščene se počutimo in obupavamo, zakaj del naših voditeljev se potika v prognavstvu po tujini, drugi so pa že obupali in se spuščajo v pogajanja z Mažari.

Položaj v Prekmurju.

Ljutomer, 24. febr. Mažari spravljajo v obmejne vasi ob Muri mnogo vojaštva. Pripeljali so tudi več topov. Danes okoli poldneva se je slišalo v Ljutomer kakih devet streliv iz topa, sliši se tudi ragljanje strojnih pušk. Ponoči razsvetljejo mažarske posadke kraje ob Muri z velikimi žarometi. Mažarsko vojaštvo, ki ima zasedene obmejne vasi, ni regularno, temveč najeto od mažarskih velikašev in grofov. Vojake plačujejo po 20 do 50 kron na dan. Vidi se, da se nekoga bojijo.

Odločni ukrepi dravske divizijske oblasti na Koroškem.

Poveljstvo dravske divizijske oblasti poroča, da so Nemci v dobi od 5. februarja, ko je odšla ameriška misija, do 18. februarja 17krat kršili premirje. Tako n. pr. so streljali 17. februarja več ur na celi črti okoli Velikoveca in povzročili jugoslovanskim četam izgube. Poveljstvo dravske divizijske oblasti je brzojavilo 19. februarja t. l. vojaškemu poveljstvu v Celovcu, da sklepa iz kršenja premirja, da vojaško poveljstvo v Celovcu nima več zadostnega vpliva na vojaške čete in prebivalstvo; ako vojaško poveljstvo v Celovcu ne bo imelo dovolj moči, da bi preprečilo zahrbtno napade na naše čete, bo poveljstvo dravske divizijske oblasti primorano, napraviti samo konec tem neznosnim razmeram.

Nemška nasilstva na Koroškem.

Ljubljana, 24. februarja. Ljubljanski korespondenčni urad poroča uradno: Pod kakšnim vnebovpijočim terorizmom Nemcev se je vršilo glasovanje o izbihi državne pripadnosti na slovenskem, po Nemcih zasledeni ozemlju na Koroškem, kažejo naslednji dogodki iz okolice Velikoveca, ki so potrjeni po uradnem zaslišanju prič.

Glede tega je treba naglašati, da so se dogodila nasilstva že nekaj časa pred dovršitvijo svobodnega izražanja, oziroma takoj po nemški okupaciji in da je bilo prebivalstvo tudi ob tistem času plašno. Nemški vojniki in civilisti so vojaku pehotnega polka Celje Josipu Cigaletu, ki je bil dne 16. januarja 1919 v bojih ranjen in ujet, porezali obleko z bajoneti z života; ob tem je zadobil strašne rane. Obdelovali so ga z bajoneti in noži tako dolgo, da so se prikazla čreva skozi rane. Vojaki so tulili okoli siromaka, ki jih je prosil, naj ga vendar usmrte. Nato so ga vrgli na voz in ga odpeljali v Haimburg. Nemci so kričali okoli voza in vpili, da peljejo prešiča. Potem so Nemci poklicali cerkovnika Josipa Reinerja, naj gre gledat, kakšnega prešiča so pripeljali. Ko je ta stopil iz hiše, je zakričal nad njim posestnik Horak, ali ne ve, da kot Slovenec ne sme iz hiše. Cerkovniku so prepovedali, da bi mrliču prižgal svečo in poklical duhovnika, sicer bi ga pretepli in ustrelili. Mrtveca so pripeljali k vratom pokopališča, ga popadli za noge in ga vrgli na tla. Potem so ga vlekli na pokopališče in ga pustili tam ležečega. Ko so hoteli tretji dan mrliča pokopati, so se ponavljale orgije. Neki Simon Rebernik se je opravil kot duhovnik in je, posnemajoč cerkvene pesmi za rajnike, pel najsurvejše in najgusneje kletve med odobravanjem pričujoče tolpe. Ko je bil mrlič že pokopan, so tolpe tulile, naj vstane in se še enkrat poizkusi z njimi. — Župnišče v Rudi so Nemci dne 12. januarja popolnoma izropali. Ta dan so nemški vojniki zahtevali od kuharice orožnikov v Rudi, naj jim pove, kje so orožniki, ji nastavili bodalo na prsi in ji pretili, da jo bodo obesili. Izropali so kovčeg orožnika. Dne 12. januarja so napadli starega župnika Volavčnika iz Rude, ga zaprli, ga mučili in prepeljali v št. Pavel. Tam so ga zopet na surov način mučili in ga vrgli na tla. Pokradli so mu konje, živino in prešiče. — Dne 13. februarja je prišel neki nemški oddelek v Suho Blato pri Sv. Petru pri Vašnjah, kjer so pretepli Marijo Švarc, ki se ni hotela izjaviti za Nemško Avstrijo in ker je baje vohunka, nato so ukradli harmonij v vrednosti 500 kron, njeni hčeri 21 letno Marijo in 19 letno Nežiko pa so neznanomak odvedli. Nemci jima niso niti pustili, da bi se zimsko oblekli. — Dne 12. februarja je prišlo iz Malega Sv. Vida 10 oboroženih civilistov v hišo Tomaža Kastnerja v Važemburgu, kjer so streljali, peli »Wacht am Rein« ter zahtevali, naj se jim izroči jugoslovanska zastava. Kastnerja so psovali, ker drži s srbsko sodrgo, s to »drhaljo, cigani in hudiči«. Grozili so mu, da ga bodo izgnali v Srbijo. — Dne 13. februarja je prišla nemška patrolja, da aretirajo Kastnerja v imenu vojaškega sveta. Ker so Kastnerjevi otroci jokali, sa zahtevali od njega odkupnino 250 kron, mesa, kruha in mošta. Neka druga patrolja iz Goselne vasi je grozila z nasilstvi, ako bi ne šel z njimi proti Jugoslovonom. Dne 25. februarja so ukradli nemški vojniki Kastnerju čebelni panj. — Dne 12. januarja so prišli pijani vojniki v Vobre, kjer so pri Grilu izvršili hišno preiskavo, ter grozili hišnim prebivalcem z bajoneti in revolverji. Napram ženskam so se obnašali ti ljudje na najprostejši in najsurvejši način. Sina Maksa Grila so pretepli s puškinih kopiti. Grozili so, da bodo hišo vpepelili. Sinova Maksa in Franceta Grila so aretirali in odvedli v Celovec, kjer je eden obolev na pljučnici. Obema bratoma se je posrečilo, pobeigniti v Velikovec. Dne 13. januarja so posestniku Grilu rekvirirali dva pitana prešiča in dva konja, zakar niso ničesar plačali. — Dne 28. januarja so nemški vojniki aretirali Mici Grilovo v Vobrah, ter jo internirali. — Dne 12. januarja so došli pijani nemški vojniki pred hišo Andreja Rupnika v Vobrah in zahtevali vstop. Ko jim je domača hči hotela odpreti, je počil strel skozi vrata. Vsakega narodno čutečega Slovenca so aretirali in pretepli, tako da so mnogi pobeignili. Gerent občine Rude Pavlu Pruntschu, vulgo Pušniku, so 14. januarja nemški vojniki ukradli vse meso ter so tako nasilno nastopali, da je Pavel Pruntsch moral pobeigniti. — Kako, so pobirali podpise za Nemško Avstrijo, opisuje protokol z dne 3. februarja. Učitelja Katnik in Koch v Rudi sta zbirala te podpise z grožnjami, da se onim ne bo dobro godilo, ki bi glasovali za Srbe, ker so kraljevi morilci in roparji. — Ko je hotela priti ameriška misija v Vobre, so grozili onim, ki bi se hoteli izreči za Jugoslavijo, z umorom, tako da so se istega dne mnogi Slovenci zaprli v svoje hiše. Razen posestnikov so internirali tudi dekle, kdor je glasoval za Nemško Avstrijo je dobil pol kilograma sladkorja, kdor se je pa zdržal glasovanja, ni dobil ničesar. To je bilo posebno agitacijsko sredstvo, ker okraj Velikovec že od septembra 1918 ni dobil nobenega sladkorja. V Djekšah so dobili samo oni posestniki sladkor, ki so se izjavili za Nemško Avstrijo, medtem ko je bilo izdajanje sladkorja Slovincem prepovedano. Onim, ki bi se izjavili ameriški komisiji za Nemško Avstrijo, so obljubili pet kilogramov sladkorja. Istočasno so zaplenili Nemci na-

silno 50 glav živine v občinah Vobre in Djekše. Wurzerju v Vobrah so zaplenili tri pitane svinje, zakar so plačali 600 kron. Svinje so poslali v Celovec v zameno za sladkor, ki so ga potem razdelili v agitacijske namene. Morak je grozil onim, ki bi se ne izrekli za Nemško Avstrijo s konfiskacijo posesti in zgonom. V Hudem kraju so nemški vojniki oropali neki kajzarici vsa živila in obleko. Tamkaj so ukradli tudi Krnavsu 400 kron. Nemški vojniki so vdrli tudi k nekemu Stupu, ter mu vse opleni. — Prebivalstvu v Rudi so nemški vojniki kradli živila. Posiljenja so izvrševali nemški vojniki zlasti na aretiranih ženah in dekletih, o čemur poročajo iz Vober.

To je samo nekaj primerov nasilstev, s katerimi so hoteli izsiliti glasovanje za Nemško Avstrijo, kar je nov dokaz, da na nemški strani ne gre za disciplinirano vojaštvo, temveč za boljševiško pokvarjeno tolpe. Begunski odbor je zato sklenil, predložiti mirovni konferenci v Parizu nastopno prošnjo: 1. Odstranitev nemških boljševiških čet z vsega etnografskega jugoslovanskega ozemlja na Koroškem, da se preprečijo nadaljnje nasilnosti in zavaruje vrnitev 300 ubogih beguncev, kakor tudi prevzemanje vse uprave po jugoslovanski državi. 2. Določitev nevtralnega pasu zahodno in severno od Podkloštra, severno od Pliberka, Beljaka, Trga, št. Vida, Djekš in št. Pavla. 3. Razoroženje nemških tolpe pod nadzorstvom ententinih komisarjev, da se obvaruje nadaljnje razširjenje boljševiškega rogovljenja na Koroškem, oziroma zasedba vse Koroške po srbskih ali francoskih četah. 4. Poravnava škode, ki so jo povzročile nemške tolpe jugoslovanskemu prebivalstvu na Koroškem po povzročiteljih in vseh onih, ki so za to skodo soodgovorni.

Razna poročila.

Revolucija na Bavarskem.

Berlin, 24. februarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: »Vorwärts« javlja k položaju v Monakovem: V Monakovem vlada politična velenapetost. Obsedno stanje je podaljšano do srede, do dne vpepelitve Eisnerja. Poizvedbe po povzročitelju napada na Eisnerja so dovedle na sledi, ki kažejo, da stoji za storilcem osebe iz aristokratskih in višjih meščanskih krogov. Ponoči pred napadom na Eisnerja so našli na mnogih hišah po mestu lepake z enako glasečimi se, toda nerazumnimi besedami. Take listke, vendar z drugimi znamenji so našli tudi nocoj nalepljene.

Berlin, 24. februarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Kakor javlja »Lokalanzeiger« iz Monakovega, je mestno poveljništvo zaprlo člane aristokracije kot talce zoper protirevolucijo. Isto delajo tudi komunisti in špartakovci na svojo roko. Kakor poroča »Berliner Tageblatt« so prijeli kot prvega talca prejšnjega predsednika Dandla. Deželni zbor je za en teden odgoden. Trajalo bo pa dalje, preden bodo dovolile okolnosti, da se zopet sestane deželni zbor. Meščanski listi za Monakovo in za Bavarsko sploh deset dni ne smejo iziti. Vsi nesocialistični časniki, zlasti berlinski, so v Monakovem prepovedani.

Berlin, 24. februarja. (Lj. k. u.) Glasom Dun. kor. urada poroča: »B. Z. am Mittag« iz Monakovega: Generalna stavka je končana. Večji del delavcev je danes dopoldne pričelo delo. Obsedno stanje še ni razveljavljeno.

Na rumunskega kralja streljali.

Budimpešta, 24. februarja. (Lj. k. u.) Ogr. kor. urad poroča iz Arada: Glasom poročil, došlih iz Bukarešta, vlada ondu kaj veliko razburjenje. Boje se socialistične revolucije. Kraljica je pobeignila v Fogaras. Na rumunskega kralja so streljali. Glasom ene vesti, je bil kralj ranjen na obrazu, glasom druge na roki. Erdeljsko je izza 14 dni odrezano od Rumunske. Samo enkrat na teden vozi ekspresni vlak, katerega se pa smejo posluževati samo francoski častniki.

Boljševištvu v Galiciji.

Dunaj, 24. febr. Ukrajinski urad poroča, da se vrše v okolici Strija veliki izgredi, ki imajo boljševiški značaj. Rudarji v Boryslavu in Drohobyczu so začeli stavkati. Zahtevajo socializacijo podjetij. Položaj je zelo nevaren.

Nova vlada za Slove-nijo.

Belgrad, 24. februarja. Včeraj ob 10. uri dopoldne sta v roke osrednje vlade priselga predsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Janko Brejc in podpredsednik dr. Gregor Zerjav. Predložila sta tudi listino slovenskih poverjenikov, ki bodo v najkrajšem času imenovani. Nova vlada bo sestavljena tako-le:

Dr. Janko Brejc, predsedništvo in kmetijstvo.

Dr. Gregor Zerjav, podpredsedništvo, gospodarstvo in socializacija posestva.

Gustav Golja, notranje zadeve.
Dr. Vladimir Ravnihar, pravosodstvo.

Dr. Karel Verstovšek, nauk in bogočastje.

Anton Kristan, javna dela.

Albin Prepeluh, socialno politiko.

Politične novice.

— Manifestacijski shod v Libeličah pri Dravogradu se vrši na pustno nedeljo dne 2. marca 1919 dopoldne po sv. maši. Slovenci in Slovenke! Delavci in kmetje! Pridite vsi na ta shod, da izpregovorimo važno besedo o ciljih naše Jugoslavije, ki je sedaj tudi od entente priznana. Udeležitev po priglasili govorniki — koroški rojalci, a tudi drugi govorniki vseh siraok se prijazno vabijo. — Narodni svet v Prevoljah.

— Konfiscirana ustava. »Slovenski Narod« se je razhudil pred več dnevi zaradi tega, ker smo prinesli začasno ustavo, ki je bila kmalu nato sistirana in uradne »Službene Novine« zaradi nje zaplenjene. Napovedal nam je celo preiskavo, ker smo objavili ustavo, ki še ni izšla. Na podlagi avtentičnih informacij pa je stvar sledeča: V soboto so uradne »Službene Novine« izšle ter bile raznešene po Belgradu. Vsakdo je v njih lahko čital nedemokratsko ustavo. V nedeljo nato se je vršil ministrski svet, ki je sklenil, da se sistirajo »Službene Novine«, ki so priobčile ustavo. V ponedeljek so belgrajski listi poročali o sistiranju ustave. — Taka je stvar. Seveda je neprijetno, da se je objavila taka nedemokratska ustava. Ampak tega nismo krivi mi.

— Organizacija »Kmetске zveze« za ormoški sodni okraj se je obnovila pretekli teden. Načelnik je kmet Meško, brat znanega pisatelja Meška, podnačelnik župnik Bratušek, odborniki so naši najuglednejši možje iz ormoškega okraja, tajnik je kaplan Pavel Vesenjaj iz Ormoža. Z nezlomljivo vero v naš krščanski in kmetski program stopamo preosnovani v našo novo državo v trdnem prepričanju, da uresničimo svoj program v korist našemu ljudstvu.

— JDS na Štajerskem. Maribor, 24. febr. Štajerska JDS, ki je pod vodstvom prof. Franca Voglarja, je kupila včeraj glasilo mariborskega papirnega trgovca Weixla »Mariborski delavec« za 20.000 kron. Kot odgovorni urednik lista je podpisal prof. Voglar.

— O rešitvi agrarnega vprašanja poroča belgrajska »Pravda«: Naredba o agrarni reformi obsegala naslednje določbe: Veleposestniška zemljišča se razdele okoliškim kmetom; najemniško razmerje se odpravi. Večji kompleksni gozdov se izroče v last državi, posestnikom se izplača cenilna vrednost. Pri kolonizaciji bodo imeli prednost invalidi in njihove družine, kakor tudi ubožnari posestniki; nato pridejo na vrsto Jugoslavlani iz Amerike, ki so bili v vojni, a tudi oni, ki so še v Ameriki. To bodo samo začasne odredbe, dočim bo končno veljavno sklepal o agrarni reformi državni parlament.

— Popravljen pogreška notranjega ministra. »Hrvat« poroča: Notranji minister g. S. Pribičević je bil uvedel prakso, da so morali iti vsi spisi, ki so prihajali iz Hrvatske ali Slavonije v Belgrad na katerokoli ministrstvo, skozi njegove roke, ravnotako so morale iti vse odredbe ministrstev na hrvatsko-slavonske oblasti preko njega. Tako je notranje ministrstvo nadziralo delo svojih kolegov. Taka politična politika je v svobodni državi nedopustna. Ugovarjali smo in te dni se je »pogreška« popravila.

Dnevne novice.

— Odhod slovenskih poslancev v Belgrad. Poverjeništvu za promet naznanja gospoderni poslanecem, da odhaja vlak v Belgrad v sredo dne 26. februarja 1919 iz Ljubljane, glavni kolodvor, ob 8. uri 25 minut dopoldne. V Zagreb pride vlak ob 12. uri 41 minut.

— »Slovenke« 2. številka izide ta četrtek. Skrbeli bomo, da bodo naslednje številke bolj redne.

— Uradniki in uradnice danarnih zavodov se vabijo na sestanek, ki se vrši v torek, dne 25. februarja t. l. ob pol osmih zvečer v verandi hotela Union (tik velike dvorane).

— Člani odbora podružnice Sloveške zveze za pol. okraj ljubljanske okolice se vabijo k sestanku, ki bo v četrtek, dne 27. februarja ob 3. uri popoldne v Rokodelskem domu v Ljubljani.

— Odkrit zločin. Iz Višnje gore smo prejeli poročilo: V soboto ko sta šla dva domačina po opravku v nekoliko oddaljen gozd Trstenik. Kar zagledata, ob potu, da štrlijo iz zmečkane zemlje — lasic. Mislija

sta sprva, da je morda tu pokopana kaka poginula žival, a vendar sta začela kopati. Z grozo sta spoznala, da je na tem mestu zakopano človeško truplo. Obvestila sta orožnike, ki so prihiteli na lice mesta. Odkopali so človeške kosti. Truplo je bilo že strohnelo, le glave so se še držali lasje, tudi nekaj ženskega perila se je še dalo spoznati. Na ušesu pa je ostalo nekaj kože in uhani v nji. Po teh uhanih so dognali identičnost umorjenke. Bila je to gospa Marija Fatur, posestnica v Višnji gori. Osumljence umora, in sicer nečakinjo umorjenke Ano in njenega moža, trgovca Antona Ferencaka, so takoj zaprli. Osumljence zanikata vsako krivdo umora.

Gospo so pogrešali že od 13. nov. 1918. Ko so vprašali sosedje, kam je šla stara gospa, so dobili za odgovor, da se je peljala v Gradec, kjer misli kupiti hišo in se tam nastaniti. Kot je dognala komisija, je bila rajnica udarjena s topim orodjem — kladivom ali sekuro — trikrat po lobanji. Hišna preiskava pri trgovcu Ferencaku pa je dobila v podstrešju skrite in v gnoj zakopane krvave čunje. Preiskava o groznem umoru se nadaljuje.

Senzacionelna vest. Maribor, 24. februarja. Glasilo mariborske J. D. S. »Mariborski delavec, prinaša nočjo na uvodnem mestu senzacijsko vest, da je italijanski kralj Viktor Emanuel ubit. List pravi, da je dobil to vest iz zasebnih virov in da še ni uradno potrjena.

Poročena sta bila Marija Medved in Josip Ašič na Gorici dne 17. t. m. Poročil ju je nevestin stric, dr. Anton Medved, profesor v Mariboru. Nevesta in ženin sta iz vrlih, Cerktvi vdanih družin. Bilo srečno!

Josip Švagen od 97. polka, ruski ujetnik se prosi, naj se zgledi v Radeckega vasi št. 2. Išče ga njegova žena iz Trsta, Rocol.

Proti štrajku. Ljubljanski dopisni urad poroča: Poveljstvo divizijske oblasti javlja: Vsled poročil, da se na progi Zagreb—Zemun pripravlja stavka železniškega obojca, je minister za vojno in mornarico odredil, da spadajo od 19. februarja 1919 vsi železniški uslužbenci na vojnem ozemlju pod vojna sodišča za štrajk, ki se bo smatral kot upor v vojski.

Ljubljanske novice.

Ij Rhododenaron, veseloigra, je napolnila vzlic teuu, da so imela tri naša društva predstave v svojih lastnih društvenih prostorih, docela dvorano ljudskega doma. Igra se ponovi v četrtek, 27. sebruarja ob pol 8. uri zvečer. Vabimo one, katerim ni bila dana prilika, nasmejati se ob veselih prizorih, da jo posetijo ta četrtek. Vstopnice se dobe v Jugoslovanski knjigarni.

Ij Sestanek predavateljev ljubljanskih prosvetnih društev se vrši v sredo, dne 26. februarja točno ob pol osmi uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni v II. nadstropju. Prosimo za točno in gotovo udeležbo.

Ij Trgovski sestanek. Pozivljajo se na zelo važen aktualen trgovski sestanek vsi polnoletni trgovci, zastopniki, potniki in trgovski izobraženi nastavljeni vseh kategorij v četrtek točno ob 8. zvečer v kavarno »Zvezda« (nekadaj »kazina«). Prosi se polnoštevilne udeležbe!

ANGLEŠKA KOMISIJA NA JESENICAH.

Radovljica, 24. februarja. (Lj. kor. u.) Včeraj ob 4. uri popoldne je došel semkaj z avtomobilom angleški polkovnik generalnega štaba Backer v spremstvu okrajnega glavarja dr. Senekoviča in okrajnega glavarja dr. Vodopivca, da prouči prehranjevalne razmere posebno v industrijskih krajih na Gorenjskem. Na povabilo, se jim je pridružil vodja okrajnega glavarstva v Radovljici Mencinger, nakar so nadaljevali pot proti Jesenicam,

kamor so dospeli ob 5. uri popoldne. Razgovora o prehranjevalnih razmerah na Jesenicah se se udeležili gg. dr. Pavliček, nadzornik deželne vlade za vsa področja Kranjske industrijske družbe, župnik Rastelic, dr. Kegoj, okrožni zdravnik, jeseniški postajni častnik, zastopnik jeseniškega postajnega načelstva, kakor tudi zastopniki konsumnih organizacij na Jesenicah. Polkovnik Backer je z zanimanjem poslušal govore pri razpravi in vzel na znanje, da primanjkuje našim krajem posebno moke, masti, obleke in obuval. Povdarjalo se je, da so delavci izmučeni vsled dolgega pomanjkanja, da narašča umrljivost otrok in vsled pomankljive preskrbe nezadovoljnost med delavstvom. Polkovnik Backer je zahteval statistične podatke o boleznih in delanezmožnosti delavcev kakor tudi o umrljivosti otrok, ki jih preskrbi še danes radovljiško okrajno glavarstvo. Polkovnik Backer je obljubil pomoč z ozirom na možnost dobave in uvoza. Po prisrčnem slovesu se je ob tričetrt na 7. uro odpeljal nazaj proti Ljubljani. Na potu do Kranja ga je spremlil vodja okrajnega glavarstva v Radovljici.

Nainovejšje.

ŠTAJERSKI NEMCI NAPADAJO SLOVENCE.

Maribor, 24. februarja. (Lj. k. u.) Včeraj so Nemci v večih krajih upriporili krvave napade na Slovence. V Ščavnici je imel združni nadrevizor Pušenjak shod. Na povratku s shoda so ga Nemci napadli. Oddali so nanj pet strelcov, ne da bi ga zadeli. — Večji krvavi dogodki so se vršili v Hočah, kjer so slovenski dijaki uprizorili gledališko predstavo. Nemci so se že ves teden pripravljali na napad. Večina napadalcev obstoji iz bivših avstrijskih vojakov, ki se izdajajo za pripadnike Nemške Avstrije in katerim je orožniški postajevodja, prosluli Praschniker, dajal potuho, da se niso odzvali pozivu za vstop v našo vojaško službo. Med večerno predstavo so prišli v gostilno pri Frangežu, kjer je bilo zbranih več slovenskih dijakov in vojakov. Pričeli so izzivati s »Heil und Sieg«. Izzvali so preprij, nakar so prešli v dejanjski napad. Med tem, ko so ugasi luči, se je začelo streljanje. Slovenci so napadalce zapodili v beg. Posrečilo se je izslediti šest napadalcev, med njimi dva brata Kovačiča, Rečnika, kurjača inžne železnice Berdnika, Pfeiferja in Wieserja. Tudi v Teznu pri Mariboru so Nemci v neki sgotilni napadi naše vojaštvo. Teško ranjena sta bila dva vojaka tukajšnjega topniškega polka.

ŠOLSTVO V MARIBORU.

Maribor, 24. februarja. (Lj. k. u.) Včeraj je bilo pod predsedstvom višjega šolskega nadzornika dr. Poljanca pri okrajnem glavarju dr. Lanšiču važno posvetovanje slovenskih šolnikov in politikov zaradi preureditve meščanskih in ljudskih šol v Mariboru. Sklenilo se je, predlagati deželni vladi v Ljubljani, naj se odpušte vsi nemški nadučitelji ljudskih in meščanskih šol ter nadomeste z slovenskimi. Odstavijo se tudi nemški učitelji in učiteljice, ki so se udeleževali agitacije proti Jugoslaviji, pred vsem pa oni, ki so se udeležili demonstracije dne 27. januarja. Vršilo se bo štetje slovenskih otrok in na podlagi tega štetja se bodo osnovale izkjučno slovenske šole.

SPREMEMBA V JUGOSLOVANSKEM DOPISNEM URADU.

Belgrad, 24. febr. Načelnik jugoslovanskega dopisnega urada dr. Janko Šimrak bo s 1. marcem odstopil, ker je izvoljen za poslanca v državno veče. Za njegovega naslednika bo imenovan M. Kirilović.

DOGODKI V MONAKOVEM.

Monakovo, 24. februarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Generalna stavka se je danes končala.

Monakovo, 24. februarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: O zdravstvenem stanju Atterja javljajo, da je minister še vedno v nevarnosti. Atentatorja grofa Arco, ki je dobil šest strelcov, upajo rešiti.

Monakovo, 24. februarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Na dan Eisenrjevega pogreba, to je v sredo bo po vsej deželi delo počivalo. Vsled sklepa centralnega sveta so v varstvo revolucije aretirali več oseb.

Prosveta.

pr Repertoar narodnega gledališča.
Dramsko gledališče: V pondeljek, 24. febr. ob pol 8. zvečer »Voznik Henšels. Abon. B 31. V torek, 25. febr. ob 3. popoldne dijaska predstava »Veseli dan« izven abon. V sredo, 26. febr. ob pol 8. zvečer »Voznik Henšels. Abon. C 32. V četrtek ostane gledališče zaprto. V petek, 28. febr. ob pol 8. zvečer »Voznik Henšels. Abon. A 32. — Operno gledališče: V pondeljek 24. febr. ostane gledališče zaprto. V torek 25. febr. ob pol 8. zvečer »Mamzelle Nitouche«. Abon. C 31. V sredo, 26. febr. ob pol 8. zvečer »Manona. Abon. B 32. V četrtek, 27. febr. ob pol 8. zvečer »Laterana«. Izven abon. V petek, 28. febr. ostane gledališče zaprto. V soboto, 1. marca ob pol 8. zvečer »Manona. Abon. C 32. V nedeljo, 2. marca ob pol 8. zvečer »Prodana nevesta«. Izven abon.

Aprovizacija.

a Iz seje mestnega aprovizijskega gdskega, ki se je vsilila dne 21. t. m., je poročati: Veliko pomikanje sladkorja je neizogibno, ker je dovoz sladkorja združen z različni težavami, ki zaenkrat niso premostljivi. Aprovizacija se je zato odločila, da kupi ameriški sladkor, ki ji je bil slučajno na razpolago. V Ljubljano je prišlo 6 vagonov ameriškega kristalnega sladkorja. Sladkor bo stal v nadrobni prodaji po 6 K 40 vin. za kilogram. Ameriški sladkor ni popolnoma rafiniran, ampak nekoliko rumenkaste barve, toda veliko izdatnejše od češkega sladkorja. Aprovizacija bo prodajala ameriški sladkor izven kontigenta in na izkaznice za krompir. Vsaka oseba dobi lahko do 2 kg. Razdelilni načrt se pravočasno objavi. Tekoči krušni teden se razdeli na izkaznico po pol kilograma moke za kuho. Moko prodaja aprovizacija za lastno ceno 3 K 50 v. za kilogram. S krušno moko je skrajno žalostno. Vse aprovizijske zaloge zadostujejo komaj še za deset dni. Prizadevanje mestne aprovizacije, da dobi Ljubljana vsaj za prvo silo par vagonov moke za peko, so ostala brezuspešna. Predsedstvo deželne vlade je osebno posredovalo pri hrvatskem banu in doseglo, da dobi cela Slovenija 60 vagonov koroze. S tem je Ljubljani zaenkrat malo pomagano. Koroza je vskladiščena v Osijeku, kamor sta tudi že odšla dva vlaka, da jo prepeljeta v Ljubljano. Vendar predno se koroza prepelje in zmelje, bo gotovo minulo več kot tri tedne, tako da je neizogibna posledica, če ne bo druge pomoči, da ostane aprovizacija naenkrat praznih rok. Končno tudi s samo korožno moko ni mogoče peči kruh in nam zato še sama hrvaška koroza ne pripomore do kruha. Aprovizijski odsek je že v svoji zadnji seji sklenil za slučaj, da nima primerne množice moke za mešanje, razdeliti korožno moko na izkaznice in opusti peko kruha. Aprovizijski odsek v zadnji uri najresnejše opozarja deželno vlado na veliko nevarnost, ki preti Ljubljani. Prehrana mesta je že tako nezadostna in trpi prebivalstvo veliko pomanjkanje. Sedaj naj naenkrat izostane še kruh! Apro-

vizijski odsek mora že danes izjaviti, da odklanja vsako odgovornost za nepregledne posledice, ki bi znale nastati, če enkrat ne bo kruha v Ljubljani. Ljubljana mora dobiti moko in naj jo potem da Kranjska, ali pa druge dežele naše države.

a Stranke, ki dobivajo meso pri Lov- šetu, se imajo zgledati v aprovizačnem uradu na Poljanski cesti 13/I v torek, dne 25. t. m., kjer dobije noave izkaznice za meso. Prinešiti je seboj: 1. staro izkaznico za meso, 2. rumeno ali zeleno legitimacijo za živila, 3. železničarji nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu oseb in 4. kdor jo ima izkaznico ubožne akcije. Uradne ure dopoldne od 8. do 12. ure in popoldne od 3. do 5. ure. Stare izkaznice za meso so neveljavne, kakor hitro dobe stranke nove izkaznice.

a Stranke, ki dobivajo meso pri Gir- menu, se imajo zgledati v aprovizačnem uradu na Poljanski cesti 13, I. nadstr., v sredo dne 26. t. m., kjer dobijo nove izkaznice za meso. Prinešiti je seboj 1) staro izkaznico za meso, 2) rumeno ali zeleno legitimacijo za živila, 3) železničarji, nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu oseb in 4) kdor jo ima, izkaznico ubožne akcije. Uradne ure dopoldne od 8. do 12. in popoldne od 3. do 5. ure. Stare izkaznice za meso so neveljavne, kakor hitro dobe stranke nove izkaznice.

a Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v sredo, dne 26. t. m. in v četrtek, dne 27. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določeni je tale red: v sredo, dne 26. t. m. popoldne od 1. do pol 2. štev. 1 do 200, od pol 2. do 2. štev. 201 do 400, od 2. do pol 3. štev. 401 do 600, od pol 3. do 3. štev. 601 do 800, od 3. do pol 4. štev. 801 do 1000, od pol 4. do 4. štev. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. štev. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. 1401 do 1600. V četrtek, dne 27. t. m. dopoldne 8. do 8. štev. 1601 do 1800, od 8. do pol 9. štev. 1801 do 2000, od pol 9. do 9. štev. 2001 do 2200, od 9. do pol 10. štev. 2201 do 2400, od pol 10. do 10. štev. 2401 do konca.

a Ameriški sladkor in kavina pri- mes za I. okraj. Stranke I. okraja dobe v sredo, dne 26. t. m. na izkaznice za krompir ameriški sladkor in kavino primes pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Stranka dobi za vsako osebo po pol kg sladkorja in četrt kilograma kavine primesi, kar stane 5 kron. Določa se tale red: dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 200, od 9. do 10. štev. 201 do 400, od 10. do 11. štev. 401 do 600, popoldne od 2. do 3. štev. 601 do 800, od 3. 4. štev. 801 do 1000, od 4. do 5. štev. 1001 do konca.

Prošnja! V soboto 22. t. m. sem menjal na trgu neki gospej stotak, pri tem sem ji pa dal sto kron preveč. Ker sem ubog delavec, prosim dotično gospo, da mi takoj vrne. Vrtna ulica 77. Glinca.

Izgubila se je v noči od sobote do nedelje od opernega gledališča do »Slona«- »Skunks-boa«. Prosi se poštenu najditelja, da jo odda proti nagradi v trgovini Schupeutz, Prešernova ulica.

Zagrebska borza.

Zagreb, 24. febr. (Lj. k. u.) Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Dinar:	Blago:
Banka za trg., obrt in industrijo	346	495
Banka in hranilnica za Primorje na sušaku, stare delnice	511	520
nove delnice	—	—
Hrvatska eskomptna banka	1445	1455
Brodsko menjačka banka	370	380
Hipotekarna banka	446	450
Hrvatska banka	—	—
Jadranska banka	895	905
Hrvatska kreditna banka	1045	1055
Narodna banka, stare delnice	455	463
Obrtna banka	250	260
Poljedelska banka	118	123
Prva hrvaška hranilnica, stare	8580	9020
nove	8275	8525
Rečka pučka banka	207	212
Srbska banka	—	895
Hrvatska deželna banka v Osijeku	—	—
stare	—	—
nove	675	700

Krojaški pomočnik se sprejme pri F. Može, Ljubljana, Kolodvorska ulica 18.

Gospod. čna zmožna slov. in nemške stenografije, strojeptisa, dobra izurjena v računstvu in pisavi, išče kot začelnica primerne mesta. Cenj. ponudbe pod Absolutinija 1306 na upravo lista.

Kot hišnica išče mesta mlada vdova z enim otrokom. Najrajši s prostim stanovanjem. Naslov pove uprava tega lista pod št. 1345.

Iščem dve sobi z opremo in samoparabo kuhinje takoj ali vsaj do 1. marca. — Posredovalec dobi provizijo. — Ponudbe se prosi na upravištvu Slovenca na naslov: Do prvega marca 95-1349.

Prodajam bukov gozd za posekanje, v katerem je 400 sežnjev drv. Tudi za žago bi se dobilo voč lesa. Kdor želi kupiti, naj se zgledi pri Franc. Bore v Enarot p. samitku

Mladenič star 17 let, iščem primerne službe. Učil sem se dve in pol leti tiskarstva, a izstopil sem zaradi vojstva. Grem na deželo ali pa v mesto. Vstop lahko takoj. Ponudbe pod Friden 1304 na upravo tega lista.

600 kg Irčenegega medu se prodajo po nizki ceni. Poizve se Mik-ošičeva cesta 8, I. nadstropje, Ljubljana.

Mlinar mlad, močan išče službo. Razume ukmečki in valčni mlin. — Nastop takoj. Ponudbe se prosijo na Alojz. Peterne, Žiri 59, Notranjsko.

Kupujem smrekov les in bukov bodisi okrogel ali rezan. Čeže za les naložni v vagon naj se naznanijo na V. Scagnetti, parača žaga za državnim kolodvorom, Ljubljana

Kolo dobro ohranjeno, se prodaja. Kje, pove uprava lista pod št. 1252.

Služkinja se sprejme k 3 otrokom, katera bi znala tudi šivati in bi ne bila premlada. Plača po dogovoru. — Več se izve v gostilni pri Nacl, Spodnja šiška.

Usnjata suknja podložena s kožuhom se prodaja. Oglejta se isto v trgovini Wanek, Ljubljana, sv. Petra ces a.

Peuk v italijansčini daje gospodična. Vpraša naj se v upravi Slovenca pod št. 1270.

Deklica katera zna popolnoma kuhati in opravljati vsa hišna dela se išče. Ponudbe na Bornstein, Zagreb, ulica 52.

Mlinarje, delavce in delavke sprejemem. Oglasiti se takoj za mlin v Domžalah. Oglasiti se je pri Feliks Toman, pos., Domžale.

Marija Jugovic roj. Rom po mučni boleznini nenadoma preminula. Pogreb se vrši dne 25. februarja ob 2. uri pop. iz urtvašnice pri sv. Krištofu k sv. Križu. Maše zadušnice se bodo brate v več cerkvah. Ljubljana, 25. febr. 1919.

Naznanilo.
Podpisani uljudno naznanja slavnemu občinstvu, da se je preselil iz Za Bežigradom št. 6 v Spodnjo šiško št. 136 preje Burger. Izvrševal bodem vsa mizarška dela, katera spadajo v mojo obrt, solidno in točno po naročilu, kar naj slavno občinstvo blagovoli uvaževati. — Z najodličnejšim spoštovanjem
P. Bizjak
mizarški mojster, Sp. šiška 163.

Gostilna se vzame takoj v najem v Ljubljani, Spod. ali Zgornji šiški. Dopise naj se pošilja na upravo Gostilna št. 350-1277.

Nadučitelj Leopold Hladnik
Krista Hladnik, roj. Soletti
poročena
Žiri, dne 23. arja 1919.

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi
: oljate portrete na platno :
izvršuje umetniško po vsaki fotografiji

Davorin Roušek

prvi fotografski in povečevalni zavod
— V LJUBLJANI —
KOLODVORSKA ULICA 34 a.

TRGOVCI!

Ponudim Vam: 50.000 metelj iz riževe
slame št. 1. po 4-80, št. 2 po K 5-80
št. 3, K 6-40, št. 4, 7-20, krtače za ri-
banje iz riževe slame K 2-30, iz pravih
korenin K 7- za komad kakor tudi
vse druge krtačarske izdelke. Cene
franko ZAGREB. — Pošljamo tudi
po pošti po povzetju.
Em. Weiss, i drug., Zagreb, Jurđićeva
ulica 9.

Eksportna hiša Eksportna hiša

S. SCHILLER

Zagreb, Gundulićeva ul. 1. telef. 195

razpošilja na vse strani Jugoslavije
po sledečih cenah:

Melje	št. 1	2	3	4	5
Krtače	št. 1	2	3	4	5

rozine v zabojih po ca 15 kg K 35 za 1 kg
pomaranče, komad . . . . . K 1-50
citroni, komad . . . . . K 1-50
smokve v vrečkah kg . . . . . K 11-
kava — Santos kg . . . . . K 80-
riž kg . . . . . K 20-
poper kg . . . . . K 160-
čebula (rudeča) kg . . . . . K 1-60
rožiči (carobi) kg . . . . . K 12-

Radi lažje odpošiljave naj se pošlje
denar naprej. Cene se razumejo franko
mojega skladišča. 118

I. jugoslovanska tovarna

palic

v Sunji — Hrvatsko

priloroča vse vrste lepo izdelanih, finih
in cenih sprehajalnih palic na drobno
in debelo, po najnižjih dnevnih cenah.
Vzorke pošilja po povzetju.

Zagrebtiki sir ala

LIPTAVEC

pošiljam po Kranjskem, Stajerskem,
Koroškem, v Istri in Dalmaciji v za-
bojčkih po 20 kg brutto za netto za
K 230 franko poštne in zaboja. Radi
nagleje odpreme prosim, da se pošlje
denar naprej. S. SCHILLER, veletrgo-
vina sira, Zagreb, Gundulićeva ulica 1.

KONJAK

Za oslabele vsled starosti, proti slabostim
v želodcu in proti izgubi telesne
moči je stari vinski konjak pravo po-
življenje. Pošilja dve politerski ste-
klenici franko z zabojčkom vred za 60 K
Benedikt Herti, graščak na graščini
Golič pri Konjicah, Stajersko. 122

Kupujem

suhe gobe

in dobre vrste. Prodajam kremo za
čevlje v kovinastih dozah. 1/2 doze po
K 15- , 1/1 doze po K 28- za tucat,
čevlji z lesenimi in usnatimi podplatmi,
tržne torbice itd. — Izvrstno letošnje
in lansko vino in razno žganje.

M. Rant, Kranj.

Krema za britje

najboljša kakovost, rahljiva brez
vode, 1 porcelan. lonček K 6-
1 tucat 60 K.

Milo za britje

pristno, najboljše vrste 1 kos 3 K
1 kg K 30- — Pošilja proti
naprejšoljavi denarja

M. JUNKER, eksportna trgovina
Zagreb 39, Petrinjska 3/III. Hrv.

Slame naprodaj

ovsene prav dobre za krmo ima več
vagonov po dnevni ceni graščina
Klevez, pošta Šmarjeta, Dolensko.

Gostilna

v Ljubljani ali v okolici se vzame
v najem, eventualno se tudi kupi.
Cenjene ponudbe na upravnistvo
„Slovenca“ pod št. 1255.

Več hlapcev h konjem

sprejme mestna občina Ljubljanska.
Hrana in stanovanja v hiši. Oglasiti
se je: Cesta na Kodeljevo številka 8.

Nad 1000 kg čebule se po nizki ceni
odda. — Tudi v
manjših množinah. J. Oražem, Selo 30,
Moste pri Ljubljani.

Potom javne dražbe

se bo v sredo, 5. marca v skladišču

Balkan, Dunajska cesta 33, ob
9. uri dopoldne

prodajalo raznovrstno predvečno

blago za moške in ženske obleke

večje število lepih, okusno narejenih
zimskih suknj in površnikov
ter raznovrstne obleke za dečke in
moške.

Ker je blago dobro, naj nikdo ne zamudi
ugodne prilike si pa poceni nabaviti.

St. 2234.

Dražbeni razglas.

V ponedeljek dne 3. marca 1919 —
in po potrebi, naslednje dni ob 9. uri
dopoldne se bo oddalo iz skladišča v
kemični tovarni v Mostah pri Ljub-
ljani na javni dražbi približno

100 različnih sodov, 20
hrastovih kvasnih kadi
po 36 hl, 47 raznih kadi
od 5 do 180 hl, lesena
stena (pregrada) in 2000
steklenic

Izdražitelji morajo kupljeno blago
takoj plačati v gotovini in odstraniti
na lastne stroške.

Dražbena komisija si pridržuje pravo
ponudbe pod izključnimi cenami
zavrnuti, kakor tudi spekulativne na-
kupe preprečiti.

K dražbi se vabijo zlasti direktni
porabniki.

Nadaljnja tozadevna pojasnila daje
ravnatelj kemičnega preskuševališča v
Ljubljani inž. Jakob Turk.

V Ljubljani, 20. febr. 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Remec s. r.

St. 335.

Razpis.

Pri osrednjem uradu montanistič-
nih obratov za Slovenijo v Ljubljani
je namestiti začasno

pisarniškega sluga.

Pravilno kolkovane prošnje, oprem-
ljene z rojstnim listom, z dokazili pri-
padnosti h državi SHS in dosedanjem
službovanju ter zdravniškimi izpriče-
valom o sposobnosti za izvrševanje
službe je vložiti

dne 1. marca 1919

Vojni invalidi imajo prednost v
smislu naredbе deželne vlade za Slo-
venijo v Ljubljani z dne 23. nov. 1918,
št. 115.

Osrednji urad montanističnih

obratov v Ljubljani

dne 20. februarja 1919.

Pristno TOALETNO MILO

fino dišeče komad 100 gr 3 kosi
K 13- 12 kos. K 48- 24 kos. K 92-

Pristno domače suho PRALNO MILO

za kg kron 22- , pri večjem naroči-
lu popust. Pošilja proti predplačilu

M. JUNKER, izvozna tvrdka
Zagreb 39, Petrinjska 3. Hrvatsko.

Oskrbnik ali gospodar

za srednje veleposestvo v nemškem
delu Koroške se išče. Vstop takoj. Po-
nudbe s službenimi pogoji pod šifro
„Oskrbnik 1225“ na upravo lista. Zena
bi mogla eventualno prevzeti tudi go-
spodinjstvo.

Mast, slanino, suho meso, salame

(Braunšvajger) razpošiljam na vse
kraje Jugoslavije v poštnih zavit-
kih od 20 kg; dalje la kavin nado-
mestek nezavit, la kavin nadome-
stek v 1/2 kg zavitkih. Blago ra-
čunam po dnevni ceni. Denar na-
prej ali 50% naplačila, ostanek
po povzetju. Zavojnino računam
K 9- , a poštnino K 4-20. Kupci,
ki osebno dojdejo, morejo svo-
bodno iz mesta kakor tudi preko
meje Hrvatske vsako količino seboj
vzeti.

J. Gigović, tvornica subomes-
nate robe in masti,
Nova Gradiška, Slavonija.

Pisalni stroj dobro ohranjen, kupi
Ivan Majaron, trgovec
v Borovnici

Radi odpotova- gramolon avtom. z 20
nja se proda: ploščami,
(organet), ki igra 4
lajna, igra 9 kom, in lajna, komade,
Sterniša, Viš 16, gostilna Robežnik

Srešne opeke 2000 do 3000 kosov v
dobrem stanu ter ve-
liko stebrov od šupe, porabnih za
pečarje, je naprodaj. — Ogleda se pri
Ivan N. Adamčič, vrvarna, Ljubljana.

Dober sivalni stroj se kupi. Plača se
v denarju in ži-
vitih. — Ponudbe na naslov J. Soljak,
Škocijan pri Mokronogu.

Resna ženilna ponudba. Mladenič,
33 let star,
drž. poduradnik, resnega, solidnega zna-
čaja ter všečne zunanosti, s 16.000 K
premoženja, ki je bil dozdej vedno med
tridimi Italijani na Primorskem in je
tukaj popolnoma neznan, si išče tem
potom pridno, zdravo ženko, ki enako
njemu, smatra družinsko srečo na pod-
lagi dobrih gmotnih razmer, za najlepši
cilj življenja. Cenj. dopisi, ki naj bodo
kolikor mogoče obširni in opremljeni
s sliko, naj se blag. do 15. marca vpo-
šilati na upravo Slov. pod Srečen ni,
kdor srečo vživa sam 1307.

Naprodaj je renesančna oprava za
spalnico iz orchovega
lesa, 3 otroški vozički, 3 sivalni stroji
okviri in deli za kolesa, avto-sesalka,
akvarij, nekaj koles, viseča omara in
nekaj drugih predmetov, v Rebrt št. 11.

Išče se za fi- kuharica plača 70-80
no hišo dobra K mesečno —
2 sobarici plača 40-50 K mesečno. —
Ponudbe naj se pošljejo na
g. Jelko dr. Nikolajević, Ruma, Slavonija

Na prodaj imam 1200 kg

kislega zelja
in 4000 kg sveže repe
po zelo nizki ceni.

IVAN ČERNE,
Zgornja Šiška št. 25.

Prostovoljna dražba pohištva

dne 27. svečana ob 10. uri dop.
v Vegovi ulici št. 2, II., levo

Omare, salonske mize, stensko ogledalo,
lestenec, kolo, nastanjač. Reči se lahko
ogledajo do 26. sveč. med 2. in 4. uro pop.

!! Več travnikov

se da v najem. — Naslov se izve pri
upravi Slovencev pod št. 1352.

Naprodaj je 50 kg 1358

smitelega žvepla

Naslov pove uprava lista pod št. 1358.

Priloročam p. n. trgovcem, tvrdkam
in občinstvu svojo

trgovsko agenturo in komisijsko trgovino.

Preskrbujem prodajo in nakup vseh v
trgovino spadajočih stvari točno i hitro.

SLAVKO FARKAŠ, Lukavci,
pošta Križevci pri Ljutomeru.

Gospodinje ne zamudite prilike,

ter si naročite za poskušnjo eden, dva
ali več kosov pralnega mila

20% ali 30% v kosih po 100 ali 200 g.
20% pralno milo komad K — 40
30% " " " " 1-20

38-40% toaletno milo " 2- in K 2-50
Istotam najfinejše 66% milo za britje
komad K 2-.

Poštni-zavitek:

5 kg 20% pral. mila franko povzetje
K 22-70, 5 kg 30% pral. mila franko
povzetje K 32-70. Razpošilja tvrdka:
Janko Pintar, Sp. Šiška, Ljubljana.

PISALNI STROJI

različni sistemi, s slovensko tastaturo,
se takoj ceno prodajo. — Ponudbe pod
poštni prodal št. 76, Ljubljana. 1328

Veča množina Zina karbida

se dobi pri BREZNIK & FRITSCH,
trgovina z železnino v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 17. 5189

Hiša z gostilno

v Ljubljanski okolici z vrtom, ne pre-
draga, najraji na Glincih ali tam kje
v bližini se kupi. Ponudbe na upravo
Slovenca pod šifro „Notranjsko 1245“.

Dobro idoča tovarniška tvrdka za pletenino išče izurjenega, dobro vpeljanega,

zastopnika

za Jugoslavijo. Ponudbe pod šifro „plečnine K 6843“ na anonično pisarno
Haasenstejn & Vogler a. dr., Dunaj I., Schulerstrasse 11. 1338

Pravo žolto
domače milo za
pranje

1 kg K 10.—, Pri naročbi enega zaboječka okoli 3½ kg K 35.— franko. Dobiva se po povzetju pri eksportnem podjetju M. Jünker v Zagrebu šte. 39, Petrinjska ulica št. 3/III. Pri naročilih se prosi predplačilo polovice zneska.

GARJE

srbečico, hraste, lišaje, uniči pri človeku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perilo. 1 lonček za eno osebo 4 K. Po pošti 5 K poštnine prosto. — Prodaja in razpošilja lekarna Trakóczy v Ljubljani, zraven rotovža. 1212

suhe gobe

kupuje in prodaja

trgovina s semeni

Sever & Komp.
Ljubljana.

2 enonadstropni hiši

z 12 manjšimi stanovanji, zraven je tudi 3000 m² sveta, v sredini mesta, pripravno za vsako večje podjetje, sta naspredaj za 140.000 K. Natančnejša pojasnila daje J. KOZJEK, Selo šte. 28, pošta Moste pri Ljubljani. 1266

VINO

belo, letnik 1917 in 1918, rudeče, letnik 1918, črno, dalmatinsko, letnik 1917 — nudim po nizkih cenah MILKO JESIH, Ljubljana, Florjanska ulica šte. 36.

Kupujem zmešane in odrezane

ženske lase

v vsaki množini. Ponudbe je poslati na naslov: R. GURSKY naslednik, SISEK, Hrvatske.

Baterije

prvovrstne, komad K 3-50 (trgovcem popust) se dobe pri tvrdki: IGN. VOK, Ljubljana, Sodna ulica št. 7. 1270

Zivo apno, portland-cement, zidno opeko

v celih vagonih dobavlja najceneje

Valentin Urbančič,
Ljubljana, Frančevo nabrežje 1.

Ponudim

slivovko, tropinovec
brinjevec in rum ::

Viljem Spitzer, Ljubljana, Kolizej.

Rum in slivovko

prodaja na debelo tvrdka IVAN PERDAN v Ljubljani. Pismene ponudbe se pošljejo na zahtevo. 1289

**TOVARNA
ZAMAŠKOV**
JELAČIN & K^o
LJUBLJANA

NAISOLIDNEJŠA in NAJCENEJŠA
POSTREŽBA ELEKTRIČNI OBRAT.
DIREKTI UVOZ PROBKOVINE
iz ŠPANIJE in PORTUGALSKE.
ZAHTEVAJTE VZORCE!

Milo „FANIA“ je izvrstno „milo“ za umivanje, ki Vam namomesti vsako drago „toaletno milo“. Najnovejša iznajdba kemijske znanosti prof. dr. Darmstädterja in dr. Perla, se dobro peni, lepo diši in bi ga ne smelo manjkati pri nobeni hiši. Izvrsten predmet za trgovce in gospodinjice. — Elegantra škatlja s 36 kom. okusno opremljena K 30.—, 3 škatlice K 82-50, 5 škatelj K 130.— vse s poštnino vred po povzetju. — Izpod ene škatlice se ne pošilja. — Milo za brljanje komad K 3.—, kg 10 komadov K 30.—. — Vzorci se ne dajo. „Expert Wertheimer“, Zagreb, Marovska ulica šte. 16. 1240

V ZUZEMBERKU na DOLENJSKEM se prodá

„lectarjevo“ posestvo

hiši šte. 27 in 100, prva nasproti trške cerkve, druga ob glavni cesti, pripravni za vsako obrt; enako vse zraven spadajoče nepremičnine. Posestvo se ogleda lahko vsak dan in vsa tozadovna pojasnila daje

Stane Jakša, tajnik Mestne hranilnice v Črnomlju.

Ne zamudite

poslati svojih nemoderenih krznarskih stvari, na primer: boe, muče, plašče itd. itd. v

I. jugoslovansko krznarnico in strojarnico

kjer se vse lepo in po ceni popravi po najnovejši fasoni, in tudi na željo shrani čez poletje. — Nadalje prevzamem v strojenje in popolno izdelavo vsakovrstne surove kože, katere izgotovim lepo in poceni v najkrajšem času. — Tudi izdelujem častniške čepice po meri ter imam v zalogi izvirne znake za čepice, prave srbske epolette, zvezde itd.

LUDOVIK ROTH,

krznarski mojster,

Frana Josipa cesta št. 3, I. nadstropje.

!SVETLA!

Generalna reprezentanca za baterije, žarnice, elektrotehniko, (izdelek svetovne slovanske tvornice) za kraljestvo SHS

Janko Pogačar, Zagreb,
začasno Ljubljana, Ilirska ulica številka 29/I.

Trgovsko podjetje 2 ali 3 prazne sobe

išče v sredini mesta

za pisarno. — Posredovanje se honorira. — Naslov se poižve v upravnistvu „Slovenca“ pod št. 1318.

Naznanilo.**Dobro peneče milo**

iz „Jugoslovanske milarne v šiški prodaja in razpošilja vsa poštna naročila

Janko Stupica, Ljubljana, Sodna ul.

Za pranje, 30%, komad a — 60, K 1-20; toaletno, komad K 2-50;

posebno priporočljivo za britje 66%, komad K 2—; — pralni prašek, 10%, kg stane K 2-50.

3 vagone suhega svinjskega mesa

domači, ne mesarski proizvod, z izvoznici in spremstvom do Ljubljane nudi

D'Elia i Holujević, Zagreb, Preradovičeva ulica št. 32.

Več inteligentnih gospodov

v Ljubljani in izven Ljubljane, n. pr. učitelji, uradniki na železnici, na pošti, na sodnji, nadstražniki, delovodje v različnih tovarnah, katerim bi se trud izven uradnega dela prav dobro izplačal, išče dolgoletna zavarovalnica. Pismene ponudbe z referencami in natančnejšimi opisi službenih razmer na upravo pod: Zavarovalna družba 1192.